

**Лілянова І.А.**

*викладач методики трудового навчання,  
спеціаліст вищої категорії, старший викладач,  
КВНЗ «Бериславський педагогічний коледж  
імені В.Ф. Беньковського» Херсонської облради*

## **ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЧЕРЕЗ РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ МЕТОДИКИ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ З ПРАКТИКУМОМ ТА В ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ**

Досвід свідчить, що розвиток наукових досліджень безпосередньо впливає на якість навчального процесу, оскільки вони змінюють не лише вимоги до рівня знань студентів, а й сам процес навчання і його структуру у вищій школі, підвищуючи ступінь підготовленості майбутніх спеціалістів, їхній творчий практичний кругозір.

Розвиток спеціаліста творчого, ініціативного, який має організаторські навички і вміння спрямовувати свою діяльність на вдосконалення технологічного процесу шляхом запровадження у практику нових досягнень науки і техніки є неодмінною умовою навчально-виховного процесу. Потрібно не просто дати студенту базовий рівень освіти, а й сформувати компетентності, яких потребує сьогодні суспільство: здібність навчатися усе життя, комунікативність, творчість та креативність, самовдосконалення, здатність робити вибір та нести за нього відповідальність, високий рівень самостійності особистості [1].

На нашу думку на заняттях методики трудового навчання з практикумом та в позааудиторній роботі доцільно для формування професійних компетентностей студентів використовувати метод проектів, інформаційні та інтерактивні технології.

Розробка дослідницьких, інформаційних та проєктно-орієнтованих проєктів має вигляд наукового пошуку і реалізуються на заняттях методики трудового навчання та в позааудиторній роботі через створення портфоліо: «Техніки рукоділля в англійських країнах», студентські проєкти: «Педагогіка народної ляльки», «Мотанка» – українська народна іграшка, вивчення творчості видатних педагогів, реалізацію набутого досвіду через педагогічний театр і театралізоване дійство, такі як: «Казки школи під голубим небом», тетралізація казок та оповідань К. Д. Ушинського, І. Франка. Така робота завершується презентаціями, повідомленнями чи портфоліо. Ознайомлення та вивчення різних технік рукоділля дає змогу студентам не тільки оволодівати предметними компетенціями, а й вносити елементи новизни в педагогічну практику, що є необхідною умовою розвитку творчої особистості майбутнього педагога. У цьому студентам допомагають укладені викладачем методичні рекомендації: «Умови формування творчої особистості засобами методики трудового навчання з практикумом», «Застосування мультимедійних дидактичних засобів під час викладання методики трудового навчання», «У майстерні творчого вчителя».

Основні напрямки використання інформаційних технологій у процесі формування професійних компетентностей на заняттях методики трудового навчання з практикумом та в позааудиторній роботі реалізуються через апробацію електронних засобів навчання, розробку електронного супроводу

навчальних занять, роботу з тестовими програмними засобами навчання, використання технологій у позааудиторній роботі.

При підготовці до уроків практики студенти створюють: мультимедіа-презентації, слайд-шоу, електронні звіти, мультимедіа-доповіді, проекти, портфоліо сучасних технік рукоділля, які розміщують на вкладці власного блогу «Трудове навчання». Безпосередньо на уроках у початковій школі використовують навчальні ігри, розміщені, як в Інтернеті (on-line), так і на різних носіях (off-line), мультимедіа-тренажери, навчальні фільми та відео демонстрації та багато інших мультимедіа-систем, відеоролики з поетапним виготовленням, відео майстер-класи.

Вдале поєднання інформаційно-комунікаційних технологій з давно відомими традиційними забезпечує легкість сприймання інформації, надає можливість здійснювати швидкий оперативний індивідуальний підхід, вчить освоювати, перетворювати і використовувати великі масиви інформації, робить навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним, викликає емоційно-пізнавальний інтерес [2].

Використання інтерактивних технологій на заняттях методики трудового навчання на нашу думку допомагає кожному студенту відчувати себе здібним, потрібним, цікавим.

Щоб інтерактивні методи знайшли застосування в початковій школі, перш за все педагог повинен надати майбутнім учителям інформацію про них. Найкраще, коли ця інформація надходить від самих студентів. Для цього можна запропонувати підготувати у вигляді домашнього завдання фрагмент уроку для початкової школи із застосуванням інтерактивних методів, розробити проблемні ситуації для учнів 3-4 класів з використанням інтерактивних прийомів: «мозковий штурм», «інтерв'ю», «фантазування», «метод зразків», «метод фокальних об'єктів», «створення образу ідеального об'єкта»... Такі завдання привчають майбутнього вчителя діяти ініціативно і творчо в будь-якій педагогічній ситуації [3].

Однією з вимог інтерактивного навчання та розвитку творчих здібностей є ставлення студента до конспекту уроку як до сценарію, підготовка якого складається не тільки з методичної грамотності, а й визначення педагогічної позиції у ставленні до учнів, також необхідності передбачення своєї комунікативної поведінки.

Перед проведенням уроків з трудового навчання треба здійснювати процес виявлення очікувань, що, на наш погляд, сприяє визначенню студентами своїх завдань на уроці, допомагає їм коригувати свою діяльність, глибше визначити дидактичну мету уроку. Після проведення уроків ми пропонуємо студенту визначити рівень досягнення ним очікуваних результатів. У процесі аналізу майбутні вчителі визначають: якою мірою було реалізовано мету; при використанні яких інтерактивних прийомів виникли труднощі в учасників (дітей і студента); скільки дітей протягом всього уроку брали активну участь у роботі; на які моменти під час підготовки наступного уроку треба звернути особливу увагу?

Для виявлення очікувань і побоювань учнів початкової школи вчимо використовувати прислів'я або девізи, наприклад: «Не кажи «не вмію», а кажи «навчуся»!».

Важливо навчити студентів проводити психологічну підготовку учнів 1-4 класів до уроку одним із запропонованих варіатів:

1) обрати символ залежно від свого настрою: веселе обличчя – мені добре, я задоволений; похмуре обличчя – мені погано, не хочу працювати; спокійне обличчя – мені байдуже;

2) виберіть, що ви очікуєте від уроку: отримати гарний виріб; навчитися майструвати; отримати цікаву інформацію; зробити гарну іграшку (сувенір, макет) [4].

Наприкінці заняття радимо визначати, чи справдилися очікування дітей від уроку. Наприклад, намалювати певне обличчя:

- сумне – було важко виконувати завдання, є помилки;
- спокійне – роботу виконано, але не впевнений, що добре;
- веселе – було легко виконали завдання і все вийшло добре.

Використання в практиці початкової школи та заняттях методики трудового навчання з практикумом інтерактивних технологій, сприяє інтелектуальній активності студентів, підвищує ефективність занять, сприяє духовній і творчій самореалізації, формуванню професійних навичок та якостей.

Відповідно, використання раніше зазначених технологій не може не сформувати творчої особистості. Тому студенти з великим захопленням беруть участь у майстер-класах: квілінг, модульне орігамі, мушлювання, лялька мотанка, декупаж, скрапбукінг, створення пасхальних яєць з атласних стрічок, пасхальний віночок, пасхальні сувеніри в техніці квілінг, айріс-фолдінг, канзаши, торцювання.

Отже, формування комплексу науково-методичних компетенцій майбутнього вчителя на заняттях методики трудового навчання з практикумом та в позааудиторній роботі відбувається через розвиток умінь користуватися різними методиками дослідження, створення умов, що визначають потреби майбутнього вчителя у творчості, педагогічних інноваціях, нестандартному підході до вирішення педагогічних проблем. Таким чином це стимулюватиме студентів застосовувати у своїй майбутній професійній діяльності сучасні інтерактивні методи, технології, методологічний і методичним інструментарій наукової діяльності.

### Список використаних джерел:

1. Івчук Т.А. Формування навчально-пізнавальної компетентності учнів // Науково-методичний журнал. – 2012. – № 11-12. – С. 34-35.
2. Очеретяна О. Формування предметних компетенцій засобами ІКТ // Початкова школа. – 2012. – № 33-34. – С. 33-34.
3. Методи творчої діяльності на уроках трудового навчання. Терещук А. // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2006. – Січень (1). – С. 19-23.
4. Розвиток творчого мислення учнів на уроках трудового навчання. Куліш В.В. // Обдарована дитина. – 2010. – № 6. – С. 63-67.